

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 21/2001 vp

Hallituksen esitys laiksi valtion lainanannosta ja valtiontakauksesta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 6 päivänä marraskuuta 2001 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi valtion lainanannosta ja valtiontakauksesta annetun lain muuttamisesta (HE 196/2001 vp).

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Tuomas Pöysti, valtiovarainministeriö
- hallitusneuvos Yrjö Mäkelä, liikenne- ja viestintäministeriö
- päälakimies Sami Sarelius, Finnair Oyj.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion lainanannosta ja valtiontakauksesta annettua lakia. Lakiin otettaisiin yleiset säännökset valtiontakauksen ja valtiontakauksen maksullisuudesta ja maksun määräytymisen yleisistä perusteista. Maksun yksityiskohtaisista määräytymisperusteista voitaisiin säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Lakiin otettaisiin myös säännökset valtion myöntämien lainojen, valtiontakauksen ja valtiontakauksen ehtojen valvonnasta ja viranomaisen tietojensaantioikeuksista. Esityksellä muutoksilla varmistettaisiin, että valtiontakauksesta voitaisiin periä Euroopan yhteisön kilpailulainsäädännössä ja sen soveltamisessa edellytetyt maksut ja että valtiontakauksen ja valtiontakauksen ehtoja voitaisiin valvoa. Esitys liittyy osaltaan järjestelyihin, joilla varaudutaan

suomalaisilta lentoyhtiöiltä eri maiden ilmailulainsäädännössä edellytettyjen pakollisten sota- ja terroririskivakuutusten mukaisten riskien väliaikaiseen kattamiseen valtiontakauksella.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset valtion lainan myöntämisestä osakeyhtiölaissa tarkoitettuna, lainansaajana olevan yhtiön omaan pääomaan merkittävänä pääomalainana. Laina voitaisiin myöntää pääomalainana vain, jos se on erikseen talousarviossa sallittu. Lakiin ehdotetaan otettavaksi myös säännökset valtion antaman lainan muuttamisesta avustukseksi.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty. Pääomalainaa koskeva pykälä tulisi kuitenkin voimaan vasta seuraavan varain-

hoitovuoden alusta lähtien eli 1 päivästä tammi-
kuuta 2002.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Hallituksen esityksessä on kysymys valtion lainanannosta ja valtiontakauksesta annetun lain periaatteellisesta ajantasaistuksesta, jolla laki saatetaan vastaamaan nykypäivän tarpeita niin kansallisesti kuin Euroopan yhteisön lainsäädännönkin kannalta. Ehdotetut muutokset lain soveltamisalaan ja menettelytapoihin ovat siten varsin perusteltuja.

Esitys liittyy samalla läheisesti niihin väliaikaisiin valtiontakuihin, joita valtioneuvosto on antanut tänä syksynä eduskunnan suostumuksen nojalla suomalaisille lentoyhtiöille mahdollisten kolmansille osapuolille aiheutuvien sotariskivahinkojen varalta. Hallituksen esitykseen tältä osin sisältyvä sääntely, jolla takausmaksu ulotettaisiin koskemaan yleisesti myös valtiontakuita, vastaa myös valtiovarainvaliokunnan ilmaisemaa käsitystä siitä, että valtiontakuu on valtion tukea ja että siitä on sen vuoksi perittävä mahdollisuuksien mukaan maksu tuen saajalta. Valiokunta toteaa tyydytyksellä, että asiaa koskeva sääntely on voitu toteuttaa viivytyksettä.

Yksityiskohtaiset perustelut

Esityksen keskeisimmät uudistukset koskevat valtiontakuun saattamista valtiontakauksen tavoin yleislain piiriin, takaus- ja takuumaksun määräytymisen yleisten perusteiden tarkentamista sekä erinäisten valvonnallisten seikkojen huomioon ottamista.

Sääntely yleislaille. Valiokunta pitää eri intres-
sitahojen kannalta selkeänä ratkaisuna sitä, että
valtion lainanantoon, valtiontakaukseen ja val-

tiontakuuseen sovellettavasta menettelystä säädetään kattavasti yleislaille. Näin tuen myöntämiseen liittyvät yleiset ehdot ja menettelytavat sekä valvonnalliset seikat ovat etukäteen osapuolten tiedossa ja tulevat riittävästi huomioon otetuiksi myös yksittäistapauksissa. Riittävän kattava yleislaki antaa lisäksi mahdollisuuden toimia joutuisasti myös poikkeuksellisissa ja nopeaa reagointia vaativissa tilanteissa. Tämä merkitsee valiokunnan käsityksen mukaan selvää parannusta nykytilanteeseen, jossa erityisesti valtiontakuumenettely on perustunut joko yksinomaan perustuslain valtuutussääntöön tai räätälöityyn erityislainsäädäntöön. Valiokunta pitää joustavana myös sitä edelleen omaksuttua linjaa, että laki on toissijainen muuhun lainsäädäntöön ja sen nojalla annettuihin asetuksiin nähden. Näin esitetyt muutokset eivät vaikuttaisi muualla lainsäädännössä olevien erityislakien soveltamisalaan.

Valtion tuen maksullisuus. Takausmaksua koskevassa muutosesityksessä säädetään aiempaa yksityiskohtaisemmin valtiontakauksesta tai valtiontakuusta perittävän maksun määräytymisen yleisistä perusteista. Yleissääntöksen mukaan huomioon otettaisiin nykyistä laajemmin katettavaan riskiin vaikuttavat seikat sekä kilpailutekijät. Keskeisenä olisi edelleen takauksesta tai takuusta valtiolle mahdollisesti aiheutuvan suoritusvelvollisuuden määrä. Maksun tarkempi määrä jäisi kuitenkin valtioneuvoston asetuksen varaan. Valiokunta pitää tätä sääntelyä ainakin toistaiseksi riittävänä, vaikka se ei sinänsä kiinnitä maksujen tosiasiallista tasoa vielä millään tavalla. Esitetty sääntely täyttää myös ne kriteerit, jotka Euroopan komissio asetti lentoyhtiöille myönnettyjen väliaikaisten valtiontakuiden hyväksyttävyydelle tiedonannossaan 11.10.2001. Siinä komissio piti valtiontakuita yhteismarkkinoille soveltuvana edellyt-

täen, että takuusta peritään katettavaan riskiin suhteutettu maksu.

Hyvän hallinnon näkökulma. Valiokunta pitää tärkeänä myös sitä, että esityksessä on otettu huomioon erilaiset hyvän hallinnon takeet ja hyvää valtiontaloudenhoitoa turvaavat menettelyt. Sääntely on toteutettu teknisesti viittauksella valtionavustuslain (688/2001) asianomaisiin säännöksiin. Koska valtionavustuslaki on rahoitustukea koskeva yleislaki, valiokunta pitää siinä säädelyjä valvontaa ja tarkastusta, tietojenvaihtoa, muutoksenhakua sekä viranomaisen päätöksen täytäntöönpanoa koskevia menettelysäännöksiä sisällöllisesti riittävinä myös tässä yhteydessä.

Uudet tukimuodot. Valiokunnalla ei ole huomauttamista esitykseen siltä osin kuin se sisältää säännökset käytännössä tarpeellisiksi osoitettavista uusista tukimuodoista, pääomalanasta ja valtion antaman lainan muuttamisesta avustukseksi.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 7 päivänä marraskuuta 2001

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Maria Kaisa Aula /kesk	Sakari Smeds /kd
vpj.	Kari Rajamäki /sd (osittain)	Irja Tulonen /kok
jäs.	Olavi Ala-Nissilä /kesk	Kari Uotila /vas
	Pirjo-Riitta Antvuori /kok	Jukka Vihriälä /kesk
	Timo Ihamäki /kok	vjäs. Ulla Juurola /sd
	Seppo Kääriäinen /kesk	Kari Kantalainen /kok
	Markku Laukkanen /kesk (osittain)	Hannes Manninen /kesk
	Tuija Nurmi /kok	Pirkko Peltomo /sd
	Virpa Puisto /sd (osittain)	Iivo Polvi /vas
	Matti Saarinen /sd	Ulla-Maj Wideroos /r.

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.